TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2010. gada 4. maijā *

Lieta C-533/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 68. un 234. pantam, ko *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2008. gada 28. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 3. decembrī, tiesvedībā

TNT Express Nederland BV

pret

AXA Versicherung AG.

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] un K. Toadere [*C. Toader*], tiesneši K. Šīmans [*K. Schiemann*], P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 17. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *TNT Express Nederland BV* vārdā — J. H. J. Teinisens [*J. H. J. Teunissen*], *advocaat*,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un I. de Frīss [*Y. de Vries*], pārstāvji,

— Čehijas valdības vārdā — M. Smoleks [*M. Smolek*], pārstāvis,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un J. Kempere [*J. Kemper*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*] un R. Trousterss [*R. Troosters*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2010. gada 28. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 71. panta, kā arī Konvencijas par kravu starptautisko autopārvadājuma līgumu, kas parakstīta 1956. gada 19. maijā Ženēvā un grozīta ar 1978. gada 5. jūlijā Ženēvā parakstīto protokolu (turpmāk tekstā — "*CMR*"), 31. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *TNT Express Nederland BV* (turpmāk tekstā — "*TNT*") un *AXA Versicherung AG* (turpmāk tekstā — "*AXA*") par Vācijas tiesas nolēmumu, ar kuriem *TNT* ir piespriests samaksāt zaudējumu atlīdzību sakarā ar preču nozaudēšanu starptautiska autopārvadājuma laikā, izpildi Nīderlandē.

Atbilstošās tiesību normas

Regula Nr. 44/2001

3 Regulas Nr. 44/2001 preambulas pirmajā apsvērumā ir noteikts:

"Kopiena ir noteikusi sev mērķi uzturēt un attīstīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurā tiek nodrošināta personu brīva pārvietošanās. Lai pakāpeniski izveidotu šādu telpu, Kopienai, cita starpā, būtu jāpieņem pasākumi saistībā ar tiesu sadarbību civillietās, kas vajadzīga pareizai iekšējā tirgus darbībai."

4 Šīs regulas preambulas sestajā apsvērumā ir paredzēts:

"Lai panāktu spriedumu brīvu apriti civillietās un komerclietās, ir vajadzīgi un lietderīgi, ka normas, kas nosaka jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildīšanu, reglamentē kāds Kopienas juridiskais akts, kas ir saistošs un tieši piemērojams."

5 Regulas Nr. 44/2001 preambulas vienpadsmitajā, divpadsmitajā un piecpadsmitajā apsvērumā ir precizēts:

"(11) Jurisdikcijas normām jābūt ļoti skaidri nosakāmām, un tām jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā parasti ir atbildētāja domicils un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās [..].

(12) Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīvam jurisdikcijas pamatojumam, kura pamatā ir cieša saikne starp tiesu un lietu, lai veicinātu pareizu tiesvedību.

[..]

(15) Saskaņotas tiesas spriešanas interesēs jāsamazina vienlaicīgas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs netaisa pretrunīgus spriedumus. [..]"

6 Šīs regulas preambulas sešpadsmitajā un septiņpadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

"(16) Savstarpēja uzticēšanās tiesas spriedumos Kopienā pamato spriedumus, kas pieņemti kādā dalībvalstī un ko atzīst automātiski, bez vajadzības veikt kādu procedūru, izņemot strīdus gadījumus.

(17) Izmantojot to pašu savstarpējās uzticēšanās principu, procedūrai tāda sprieduma padarīšanai par piemērojamu [atzīšanai par izpildāmu] kādā dalībvalstī, kas pieņemts citā dalībvalstī, jābūt efektīvai un ātrai. [..]"

7 Šīs regulas preambulas divdesmit piektajā apsvērumā ir paredzēts:

"Dalībvalstu noslēgto starptautisko saistību ievērošana nozīmē, ka šai regulai nevajadzētu ietekmēt konvencijas attiecībā uz konkrētiem jautājumiem, kuru līgumslēdzējas puses ir dalībvalstis."

8 Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Šo regulu piemēro civillietās un komerclietās neatkarīgi no tiesas iestādes būtības. To, cita starpā, nepiemēro ieņēmumu, muitas vai ar administratīviem jautājumiem saistītās lietās.

2. Šī regula neattiecas uz:

a) fizisko personu juridisko statusu vai juridisko rīcībspēju, īpašumtiesībām, ko rada laulību saites, testaments un mantošana;

b) bankrotu, uzņēmējsabiedrību vai citu juridisko personu likvidācijas sakarā dotiem tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem vai tamlīdzīgām procedūrām;

c) sociālo nodrošinājumu;

d) šķīrējtiesu."

9 Regulas Nr. 44/2001 27. pantā, kas ir ietverts šīs regulas II nodaļas ar nosaukumu "Jurisdikcija" 9. iedaļā ar nosaukumu "Ar *lis pendens* saistītas prasības", ir noteikts:

"1. Ja prasības par vienu un to pašu pamatu un priekšmetu starp tām pašām pusēm ceļ dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās, visas pārējās tiesas, izņemot tiesu, kurā pirmajā iesniegta lieta, pēc pašu iniciatīvas aptur lietas izskatīšanu, līdz tiek noskaidrota jurisdikcija tai tiesai, kurā pirmajā lieta iesniegta.

2. Ja tiek konstatēta pirmās iesaistītās tiesas jurisdikcija, otrajai iesaistītajai tiesai jāatsakās no jurisdikcijas par labu pirmajai."

10 Regulas Nr. 44/2001 34. pantā, kas ir ietverts III nodaļas ar nosaukumu "Atzīšana un izpildīšana" 1. iedaļā ar nosaukumu "Atzīšana", ir noteikts:

"Spriedumu neatzīst:

1) ja šāda atzīšana ir klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai, kurā atzīšana prasīta;

[..]."

11 Minētās regulas 35. pants, kas ietverts tajā pašā iedaļā, ir izteikts šādi:

"1. Turklāt spriedumu neatzīst, ja tas ir pretrunā ar II nodaļas 3., 4. vai 6. nodaļu [iedaļu], kā arī 72. pantā paredzētajā gadījumā.

2. Izskatot pamatu jurisdikcijai iepriekšējā punktā minētajā gadījumā, tiesai vai iestādei, kurā iesniegta prasība, ir saistoši konstatētie fakti, kas ir pamatā izcelsmes dalībvalsts tiesas jurisdikcijai.

3. Saskaņā ar 1. punktu izcelsmes dalībvalsts tiesas jurisdikcija nav apstrīdama. 34. panta 1. punktā minēto sabiedriskās kārtības pārbaudi nevar piemērot normām, kas saistītas ar jurisdikciju."

12 Atbilstoši šīs pašas regulas 36. pantam, kas arī ir ietverts tās III nodaļas 1. iedaļā, "ārvalstīs pieņemts spriedums nav pārskatāms pēc būtības".

13 Regulas Nr. 44/2001 38. panta 1. punktā, kas ir ietverts šīs regulas III nodaļas 2. iedaļā ar nosaukumu "Izpildīšana", ir noteikts:

"Kādā dalībvalstī pieņemts spriedums, kas izpildāms minētajā valstī, jāizpilda citā līgumslēdzējā valstī, ja pēc kādas ieinteresētās puses pieprasījuma tas ir pasludināts par izpildāmu attiecīgajā valstī."

14 Minētās regulas 43. panta 1. punktā ir piebilde, ka "visas puses var pārsūdzēt lēmumu par izpildāmības deklarāciju prasību".

15 Šīs pašas regulas 45. pantā ir precizēts:

"1. Tiesa, kurā pārsūdzība ir iesniegta saskaņā ar 43. pantu [..], atsakās no izpildāmības deklarācijas vai to atceļ tikai ar vienu no 34. un 35. pantā sīkāk norādītajiem pamatojumiem. [..]

2. Nekādos apstākļos ārvalstīs pieņemts spriedums nav pārskatāms pēc būtības."

16 Regulas Nr. 44/2001 71. pantā, kas ir ietverts tās VII nodaļā ar nosaukumu "Saistība ar citiem aktiem", ir noteikts:

"1. Šī regula neietekmē konvencijas, kurās dalībvalstis ir līgumslēdzējas puses un kuras saistībā ar konkrētiem jautājumiem reglamentē jurisdikciju vai spriedumu atzīšanu vai izpildīšanu.

2. Lai 1. punktu interpretētu vienveidīgi, to piemēro šādi:

a) šī regula neliedz tiesai kādā valstī, kura ir līgumslēdzēja puse kādā konvencijā par konkrētiem jautājumiem, īstenot jurisdikciju saskaņā ar attiecīgo konvenciju, pat ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, kas nav attiecīgās konvencijas līgumslēdzēja puse. Tiesai, kas izskata prasību, ir obligāts šīs regulas 26. pants;

b) spriedumi, ko kādā dalībvalstī ir taisījusi tiesa, kurai lietas jurisdikcija pamatota ar konvenciju kādā konkrētā jautājumā, jāatzīst un jāizpilda citā dalībvalstī saskaņā ar šo regulu.

Ja tāda konvencija kādā konkrētā jautājumā, kuras līgumslēdzējas puses ir gan izcelsmes dalībvalsts, gan sprieduma izpildītāja dalībvalsts [dalībvalsts, kurā atzīšana ir prasīta], nosaka spriedumu atzīšanas un izpildes nosacījumus, piemēro šos

nosacījumus. Jebkurā gadījumā var piemērot šīs regulas noteikumus, kas attiecas uz spriedumu atzīšanas un izpildīšanas procedūru."

CMR

17 *CMR* atbilstoši tās 1. pantam ir piemērojama "katram līgumam par kravu pārvadājumiem ar autotransportu par atlīdzību, kad [..] kravas nosūtīšanas un saņemšanas vietas atrodas divās dažādās valstīs, no kurām vismaz viena ir līgumslēdzēja valsts neatkarīgi no līgumslēdzējas puses dzīves vietas un nacionalitātes [pilsonības]".

18 *CMR* tika apspriesta Apvienoto Nāciju Eiropas Ekonomiskajā komisijā. Vairāk nekā 50 valstis, kuru vidū ir visas Eiropas Savienības dalībvalstis, ir pievienojušās *CMR*.

19 *CMR* 23. pantā ir noteikts:

"1. Kad atbilstoši šīs konvencijas noteikumiem pārvadātājs ir atbildīgs par kompensāciju sakarā ar pilnīgu vai daļēju kravas zaudējumu, šāda kompensācija ir aprēķināma atbilstoši kravas vērtībai vietā un laikā, kad tā pieņemta pārvešanai.

[..]

3. Kompensācija tomēr nedrīkst pārsniegt 8,33 aprēķina vienību par trūkstošā bruto svara kilogramu.

4. Turklāt, visas kravas zaudējuma gadījumā pilnīgi atlīdzināmi ir transportēšanas maksājumi un muitas nodevas, bet daļēja kravas zaudējuma gadījumā — proporcionāli zaudējumam; citi izdevumi nav jāatlīdzina.

[..]

7. Šajā konvencijā minētā aprēķina vienība ir Starptautiskā valūtas fonda noteiktā Speciālo aizgūšanas tiesību vienība. Šā panta 3. punktā minētā summa tiek pārrēķināta tās valsts valūtā, kuras tiesa izskata lietu [..].

[..]"

20 *CMR* 31. pantā ir noteikts:

"1. Par strīdīgiem jautājumiem, kas rodas, veicot pārvadājumus pēc šīs konvencijas, prasītājs var ierosināt prāvu [tiesvedību] jebkurā līgumslēdzēju valstu norādītajā tiesā, kā arī tās valsts tiesā, kur atrodas:

a) atbildētāja dzīvesvieta, viņa galvenais uzņēmums, iestāde vai birojs, ar kuru ir noslēgts līgums par pārvadājumu;

b) kravas nosūtīšanas vai kravas piegādāšanas vieta,

un nevienā citā tiesā.

2. Ja lietu par strīdīgo jautājumu, kas minēts šā panta 1. punktā, izskata tiesa, kura ir kompetenta atbilstoši šim punktam vai ja attiecībā uz šo strīdīgo jautājumu šāda tiesa ir pieņēmusi lēmumu, nav pieļaujams ierosināt jaunu prāvu [tiesvedību] starp tām pašām pusēm, par tiem pašiem jautājumiem, izņemot gadījumus, kad pirmās tiesas prāvas [tiesvedības] lēmums nav izpildāms valstī, kur ierosināta jauna tiesas prāva [tiesvedība].

3. Kad par strīdīgo jautājumu, kuram tiek piemērots šā panta 1. punkts, vienas līgumslēdzējas valsts tiesa, kura ir kompetenta atbilstoši šim punktam, ir pieņēmusi lēmumu [nolēmumu], kas izpildāms šajā valstī, šis lēmums [nolēmums] kļūst par izpildāmu arī jebkurā citā līgumslēdzējā valstī, tiklīdz ir izpildītas šajā valstī pieņemtās formalitātes. Šīs formalitātes nevar pieļaut lietas pārskatīšanu pēc būtības.

4. Šā panta 3. punkta noteikumi piemērojami spriedumiem pēc iztiesāšanas, aizmuguriskiem tiesas spriedumiem, ar tiesas rīkojumiem apstiprinātajiem darījumiem, bet nav piemērojami pagaidu spriedumiem vai [no]lēmumiem, kas uzliek prasītājam, kuram atteikts viņa prasībās [kuram spriedums ir nelabvēlīgs], pienākumu atlīdzināt zaudējumus papildus tiesas [tiesāšanās] izdevumiem.

[..]"

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

21 2001. gada aprīlī *Siemens Nederland NV* (turpmāk tekstā — "*Siemens*") un *TNT* noslēdza līgumu par kravu autopārvadājumu no Zūtermēras [*Zoetermeer*] (Nīderlande) uz Unteršlaishaimu [*Unterschleissheim*] (Vācija). Attiecīgo preču vērtība un svars bija attiecīgi DM 103 540 (EUR 52 939) un 12 kg.

22 Tomēr šīs preces netika piegādātas piegādes vietā.

23 2002. gada maijā *TNT* iesniedza *Rechtbank te Rotterdam* [Roterdamas tiesā] (Nīderlande) deklaratīvu prasību pret *AXA*, *Siemens* apdrošinātāju, prasot atzīt, ka *TNT* neatbild *AXA* ne par kādiem zaudējumiem, kuri ir radušies minēto preču nozaudēšanas dēļ, izņemot summu EUR 11,50/kg, proti, kopā EUR 138, saskaņā ar *CMR* 23. pantu, kas ir tiesību norma, kurā ir paredzēti noteikumi, kas piemērojami zaudējumu atlīdzību summai, kas var tikt prasīta. *Rechtbank te Rotterdam* šo prasību noraidīja ar 2005. gada 4. maija spriedumu. *TNT* pārsūdzēja šo spriedumu *Gerechtshof te 's-Gravenhage* [Hāgas apgabala Augstākajā tiesā] (Nīderlande).

24 2004. gada augustā *AXA* cēla prasību *Landgericht München* [Minhenes apgabaltiesā] (Vācija) pret *TNT*, prasot atlīdzināt zaudējumus, ko *Siemens* esot cietis sakarā ar šo pašu preču nozaudēšanu. Tā kā Nīderlandē jau notika tiesvedība starp šīm pašām pusēm par šo pašu pārvadājumu, *TNT* norādīja, ka, piemērojot *CMR* 31. panta 2. punktā noteikto *lis pendens* noteikumu, *Landgericht München* nevar izskatīt *AXA* prasību.

25 Ar 2006. gada 4. aprīļa un 7. septembra nolēmumiem (turpmāk tekstā — "*Landgericht München* nolēmumi") *Landgericht München* noraidīja *TNT* argumentāciju, kas pamatota ar *CMR* 31. panta 2. punktu, un noteica, ka šim uzņēmumam ir jāmaksā zaudējumu atlīdzība.

26 2007. gada 6. martā *AXA* lūdza *Rechtbank te Utrecht* [Utrehtas tiesu] (Nīderlande) atzīt *Landgericht München* nolēmumus par izpildāmiem Nīderlandē atbilstoši Regulai Nr. 44/2001. Pēc tam, kad *Rechtbank te Utrecht* pagaidu nolēmumu tiesnesis apmierināja šo pieteikumu ar 2007. gada 28. marta rīkojumu, *TNT* 2007. gada 4. maijā lūdza *Rechtbank te Utrecht* atcelt šo rīkojumu un atteikt minēto nolēmumu izpildi vai vismaz atlikt lēmuma pieņemšanu par šo izpildes prasību līdz brīdim, kad *Gerechtshof te 's-Gravenhage* būs pieņēmusi nolēmumu par apelācijas sūdzību, kas iesniegta par *Rechtbank te Rotterdam* 2005. gada 4. maija spriedumu.

27 *TNT* savu prasību *Rechtbank te Utrecht* pamatoja ar to, ka *Landgericht München* nolēmumu atzīšana būtu acīmredzami pretrunā Nīderlandes sabiedriskajai kārtībai. Tā norādīja, ka atbilstoši *lis pendens* noteikumam, kas paredzēts *CMR* 31. panta 2. punktā, *LandgerichtMünchen* neesot kompetenta izskatīt *AXA* prasību.

28 Turpretim *AXA* uzskatīja, ka atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 35. panta 3. punktam Nīderlandes tiesa nevarēja pārbaudīt Vācijas tiesas kompetenci, jo sabiedriskās kārtības kritērijs, kas norādīts šīs regulas 34. panta 1. punktā, neesot piemērojams jurisdikcijas noteikumiem.

29 *Rechtbank te Utrecht* noraidīja *TNT* prasību ar 2007. gada 18. jūlija rīkojumu. Šajā datumā *Gerechtshof te 's-Gravenhage* vēl nebija pasludinājusi nolēmumu par apelācijas sūdzību, ko tajā iesniedza *TNT*.

30 *Rechtbank te Utrecht* nolēma, ka *TNT* nevarēja atsaukties uz atzīšanas atteikuma iemeslu, kas minēts Regulas Nr. 44/2001 34. panta 1. punktā, lai apstrīdētu Vācijas tiesas jurisdikciju, jo jurisdikcijas noteikumi neattiecas uz šajā tiesību normā norādīto sabiedrisko kārtību, kā tas ir precizēts šīs regulas 35. panta 3. punktā.

31 *TNT* iesniedza kasācijas sūdzību par *Rechtbank te Utrecht* 2007. gada 18. jūlija rīkojumu. Tā uzskata, ka šī tiesa nav ņēmusi vērā to, ka atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 71. panta 2. punkta b) apakšpunkta otrajai daļai *CMR* 31. pants paredz atkāpi no aizlieguma pārbaudīt izcelsmes dalībvalsts tiesu jurisdikciju, kas ir noteikts minētās regulas 35. panta 3. punktā.

32 Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* [Nīderlandes Augstākā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas Nr. 44/2001 71. panta 2. punkts *initio* un b) apakšpunkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka:

a) Regulas Nr. 44/2001 atzīšanas un izpildes režīms piekāpjas speciālās konvencijas režīmam tikai, ja speciālajai konvencijai ir paredzēta izņēmuma iedarbība, vai

b) ja speciālās konvencijas un Regulas Nr. 44/2001 atzīšanas un izpildes nosacījumi ir spēkā vienlaicīgi, vienmēr ir piemērojami speciālās konvencijas nosacījumi un Regulas Nr. 44/2001 nosacījumi paliek nepiemēroti, pat ja speciālajai konvencijai nav paredzēta izņēmuma iedarbība attiecībā pret citiem starptautiskajiem atzīšanas un izpildes noteikumiem?

2) Vai Tiesa ir kompetenta — dalībvalstu tiesām saistošā veidā — interpretēt [*CMR*] attiecībā uz šīs konvencijas 31. pantā paredzēto jomu, lai novērstu atšķirīgus nolēmumus par pirmajā jautājumā norādīto [tiesību normu] kolīziju?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša un ja atbilde uz pirmā jautājuma a) apakšpunktu arī ir apstiprinoša, vai *CMR* 31. panta 3. un 4. punktā paredzētais atzīšanas un izpildes režīms ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav paredzēta izņēmuma iedarbība un tas ļauj piemērot tādus citus starptautiskos izpildes noteikumus, kas ļauj atzīt un izpildīt nolēmumus, kāda ir Regula Nr. 44/2001?

Ja atbilde uz pirmā jautājuma b) apakšpunktu ir apstiprinoša un atbilde uz otro jautājumu arī ir apstiprinoša, *Hoge Raad* uzdod vēl trīs šādus jautājumus [..]:

4) Vai *CMR* 31. panta 3. un 4. punkts ļauj attiecīgās valsts tiesai, kurai ir iesniegta prasība atzīt nolēmumu par izpildāmu, pārbaudīt izcelsmes valsts tiesas starptautisko kompetenci izskatīt lietu?

5) Vai Regulas Nr. 44/2001 71. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka *CMR* un Regulas Nr. 44/2001 *lis pendens* noteikumu kolīzijas gadījumā, *CMR* norādītā *lis pendens* norma ir pārāka par Regulas Nr. 44/2001 normu?

6) Vai [šajā] lietā Nīderlandē lūgtā atzīšana un zaudējumu atlīdzība Vācijā attiecas uz "tiem pašiem jautājumiem" *CMR* 31. panta 2. punkta izpratnē?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

33 Vispirms ir jākonstatē, ka strīds starp *TNT* un *AXA* ietilpst gan *CMR*, gan Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā.

34 Pirmkārt, šis strīds attiecas uz kravas autopārvadājumu līgumu, kurā ir noteikta adrese Nīderlandē, kas ir preču nosūtīšanas vieta, un adrese Vācijā, kas ir paredzēta to piegādei. Līdz ar to *CMR* 1. pantā noteiktie tās piemērošanas nosacījumi ir izpildīti.

35 Otrkārt, strīdi, kas saistīti ar kravas autopārvadājumiem starp dalībvalstīm, ietilpst "civiltiesību un komerctiesību jomā" Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkta izpratnē. Turklāt kravu autopārvadājumi nav viena no jomām, kas ir ierobežoti uzskaitītas minētajā pantā un kas ir izslēgtas no šīs regulas piemērošanas jomas.

36 Tāpat arī ievadā ir jāatgādina, ka, tā kā Regula Nr. 44/2001 aizstāj 1968. gada Briseles Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar turpmākām konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanos šai konvencijai (turpmāk tekstā — "Briseles konvencija"), Tiesas sniegtā šīs konvencijas noteikumu interpretācija ir piemērojama arī minētās regulas noteikumiem tad, kad šo tiesību aktu noteikumus var kvalificēt kā līdzvērtīgus (2009. gada 14. maija spriedums lietā C-180/06 *Ilsinger*, Krājums, I-3961. lpp., 41. punkts, un 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-189/08 *Zuid-Chemie*, Krājums, I-6917. lpp., 18. punkts).

37 Regulas Nr. 44/2001 71. pants, kura interpretācija ir lūgta šajā lietā, aizstāj Briseles konvencijas 57. pantu, kas attiecās uz konvencijām konkrētos jautājumos (turpmāk tekstā — "speciālās konvencijas").

"1. Šī konvencija neskar konvencijas, kuru līgumslēdzējas puses valstis ir vai būs un kas konkrētos jautājumos regulē jurisdikciju, lēmumu atzīšanu vai izpildi.

2. Nolūkā nodrošināt vienotu interpretāciju, 1. punkts ir piemērojams šādi:

a) ar šo konvenciju nerada šķēršļus tam, lai līgumslēdzējas valsts, kas ir konvencijas par īpašiem jautājumiem puse, tiesas jurisdikciju sev varētu atvasināt no šādas konvencijas pat tad, ja atbildētāja domicils atrodas līgumslēdzējas valsts teritorijā, kas nav šīs konvencijas puse [..];

b) spriedumi, ko kādā līgumslēdzējā valstī ir taisījusi tiesa, kurai lietas jurisdikcija pamatota ar konvenciju kādā konkrētā jautājumā, jāatzīst un jāizpilda citā līgumslēdzējā valstī saskaņā ar šo konvenciju.

Ja tāda konvencija kādā konkrētā jautājumā, kuras līgumslēdzējas puses ir gan izcelsmes valsts, gan sprieduma izpildītāja valsts, nosaka spriedumu atzīšanas un izpildes nosacījumus, piemēro šos nosacījumus. [..]

[..]" [Neoficiāls tulkojums]

38 Izmantojot vārdus "vai būs" Briseles konvencijas 57. panta 1. punktā, tika precizēts, ka šajā konvencijā ietvertie noteikumi pieļauj atšķirīgu noteikumu piemērošanu, ko līgumslēdzējas valstis nākotnē apstiprinās, noslēdzot speciālas konvencijas. Šie vārdi nav tikuši pārņemti Regulas Nr. 44/2001 71. panta 1. punktā. Tādējādi tā nesniedz dalībvalstīm iespēju, noslēdzot jaunas speciālas konvencijas vai grozot jau spēkā esošās konvencijas, ieviest noteikumus, kas būtu pārāki par Regulas Nr. 44/2001 noteikumiem. Šis secinājums ir ticis apstiprināts judikatūrā, saskaņā ar kuru, pakāpeniski

ieviešot kopīgos noteikumus, dalībvalstīm vairāk nav tiesību slēgt starptautiskus nolīgumus, kas skar šos noteikumus (skat. it īpaši 1971. gada 31. marta spriedumu lietā 22/70 Komisija/Padome, saukta "AETR", *Recueil*, 263. lpp., 17.–19. punkts, un 2002. gada 5. novembra spriedumu lietā C-467/98 Komisija/Dānija, saukta "Atvērtās debesis", *Recueil*, I-9519. lpp., 77. punkts).

39 Turpretim attiecībā uz tādām tiesību normām kā *CMR* 31. pants, kas dalībvalstīm jau bija saistošas brīdī, kad stājās spēkā Regula Nr. 44/2001, šīs regulas 71. pantā ir atkārtota tā pati sistēma, kas bija Briseles konvencijas 57. pantā, un tā ir izteikta gandrīz tādiem pašiem vārdiem. Līdz ar to ir jāņem vērā interpretācija, ko Tiesa jau ir sniegusi Briseles konvencijas ietvaros.

40 Ievērojot šos ievada apsvērumus un ņemot vērā saistību starp dažādajiem uzdotajiem jautājumiem, pirmais un piektais jautājums, kas attiecas uz Regulas Nr. 44/2001 71. panta interpretāciju, ir jāizskata kopā kā pirmie jautājumi. Jautājumi par *CMR* interpretāciju tiks aplūkoti pēc tam.

Par Regulas Nr. 44/2001 71. panta interpretāciju

41 Uzdodot pirmo un piekto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tādā lietā, kāda ir pamata lieta, Regulas Nr. 44/2001 71. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāpiemēro speciālā konvencijā paredzētie tiesas jurisdikcijas, atzīšanas un izpildes noteikumi, kā, piemēram, noteikums *lis pendens CMR* 31. panta 2. punktā un noteikums par izpildāmību, kas paredzēts šīs konvencijas 31. panta 3. punktā.

42 Kā tas ir paskaidrots iesniedzējtiesas lēmumā, šis jautājums rodas, pirmkārt, tādēļ, ka *CMR* un Regulā Nr. 44/2001 noteiktajiem *lis pendens* noteikumiem, kaut arī tie ir vienādi formulēti, šķiet, ir atšķirīgs saturs atkarībā no tā, vai tiek piemērota šī konvencija un atbilstošā valsts judikatūra, vai arī — šī regula un attiecīgā Tiesas judikatūra, un, otrkārt, tādēļ, ka Nīderlandes tiesai, kurā *AXA* ir iesniegusi prasību atzīt *Landgericht München* nolēmumus par izpildāmiem, ir jāzina, vai tā var pārbaudīt šīs tiesas kompetenci lemt par zaudējumu atlīdzības prasību, ko tajā iesniedza *AXA*.

43 Šajā sakarā *TNT* apgalvo, ka *CMR* 31. panta 3. punktā esot atļauta šāda pārbaude, bet *AXA* uzskata, ka Regulas Nr. 44/2001 35. panta 3. punktā ir izslēgta iespēja pārbaudīt *Landgericht München* kompetenci. Pamatojot šo argumentāciju, *AXA* Nīderlandes tiesās apgalvoja, ka nolēmumu atzīšana un izpilde starptautisko kravu autopārvadājumu jomā tiek regulēta Regulā Nr. 44/2001, nevis *CMR*.

44 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesību aktā, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (skat. it īpaši 2000. gada 18. maija spriedumu lietā C-301/98 *KVS International*, *Recueil*, I-3583. lpp., 21. punkts; 2008. gada 16. oktobra spriedumu lietā C-298/07 *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, Krājums, I-7841. lpp., 15. punkts, un 2009. gada 23. decembra spriedumu lietā C-403/09 PPU *Detiček*, Krājums, I-12193. lpp., 33. punkts). Tātad, lai atbildētu uz pirmo un piekto prejudiciālo jautājumu, ir jāņem vērā gan Regulas Nr. 44/2001 71. panta teksts un šī panta konkrētais mērķis, gan šīs tiesību normas konteksts un minētās regulas mērķi.

45 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 71. panta tekstu, ja strīds ietilpst speciālas konvencijas piemērošanas jomā, būtībā ir jāpiemēro tajā paredzētās normas, nevis Regulā Nr. 44/2001 noteiktās normas.

46 Kā to it īpaši apgalvo Nīderlandes un Čehijas valdības, no minētās regulas 71. panta 1. punkta, saskaņā ar kuru tā "neietekmē" speciālās konvencijas, izriet, ka likumdevējs ir paredzējis, ka tiesību normu kolīzijas gadījumā ir jāpiemēro šīs konvencijas.

47 Šādu interpretāciju apstiprina šī 71. panta 2. punkts, kurā ir noteikts, ka, ja speciāla konvencija, kuras līgumslēdzējas puses ir gan izcelsmes dalībvalsts, gan dalībvalsts, kurā atzīšana ir prasīta, nosaka nolēmumu atzīšanas un izpildes nosacījumus, ir jāpiemēro šie nosacījumi. Minētais 2. punkts tieši attiecas uz situācijām, kas pilnībā notiek Savienības iekšienē. No tā izriet, ka, neraugoties uz Regulas Nr. 44/2001 preambulas divdesmit piektajā apsvērumā sniegto skaidrojumu, saskaņā ar kuru speciālās konvencijas netiek ietekmētas, lai ļautu dalībvalstīm ievērot to starptautiskās saistības pret trešām valstīm, likumdevējs šīs regulas 71. pantā ir vēlējies arī paredzēt minēto konvenciju piemērošanu pašā Savienībā.

48 Līdz ar to šķiet, ka Regulas Nr. 44/2001 71. pants ir vērsts uz to noteikumu ievērošanu, kas ir pieņemti, ņemot vērā konkrētās jomas īpatnības (attiecībā uz Briseles konvencijas 57. pantu skat. 1994. gada 6. decembra spriedumu lietā C-406/92 *Tatry*, *Recueil*, I-5439. lpp., 24. punkts, un 2004. gada 28. oktobra spriedumu lietā C-148/03 *Nürnberger Allgemeine Versicherung*, Krājums, I-10327. lpp., 14. punkts). Ievērojot šo mērķi, Tiesa ir nospriedusi, ka speciālajās konvencijās noteikto noteikumu sekas ir Briseles konvencijas normu, kas attiecas uz to pašu jautājumu, izstumšana (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Tatry*, 25. punkts).

49 Lai gan no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Regulas Nr. 44/2001 71. pantā ir paredzēts jomās, kas ir regulētas speciālajās konvencijās, piemērot šīs konvencijas, tomēr šī piemērošana nevar ietekmēt principus, kas jāievēro tiesu sadarbībā civillietās un komerclietās Savienībā, kā, piemēram, Regulas Nr. 44/2001 preambulas sestajā, vienpadsmitajā, divpadsmitajā un piecpadsmitajā līdz septiņpadsmitajā apsvērumā nosaukto nolēmumu civiltiesību un komerctiesību jomā brīvas aprites princips, kompetento tiesu paredzamības princips un attiecīgi personu tiesiskās drošības princips, pareizu tiesvedības interešu princips, vienlaicīgu tiesvedību riska maksimālas samazināšanas princips, kā arī tiesu savstarpējas uzticēšanās Savienībā princips.

50 Ikviena no šiem principiem ievērošana ir vajadzīga pareizai iekšējā tirgus darbībai, kas, kā tas izriet no Regulas Nr. 44/2001 preambulas pirmā apsvēruma, ir tās pamats.

51 Regulas Nr. 44/2001 71. pantam nevar būt tāds saturs, kas būtu pretrunā likumdošanas, kuras daļa šī regula ir, pamatā esošajiem principiem. Līdz ar to šis pants nevar tikt interpretēts tādējādi, ka jomā, uz kuru attiecas šī regula, kāda ir kravu autopārvadājumi, speciāla konvencija, kāda ir *CMR*, var novest pie rezultāta, kas būtu mazāk labvēlīgs pareizas iekšējā tirgus darbības nodrošināšanai nekā tas, pie kā noved minētās regulas normas.

52 Šis secinājums atbilst pastāvīgajai judikatūrai, saskaņā ar kuru dalībvalstu noslēgtās konvencijas ar trešām valstīm nevar tikt piemērotas attiecībās starp dalībvalstīm, ja tas kaitē Savienības tiesību mērķiem (šajā ziņā skat. 1988. gada 22. septembra spriedumu lietā 286/86 *Deserbais*, *Recueil*, 4907. lpp., 18. punkts; 1995. gada 6. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-241/91 P un C-242/91 P *RTE* un *ITP*/Komisija, *Recueil*, I-743. lpp., 84. punkts, kā arī 2009. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-301/08 *Bogiatzi*, Krājums, I-10185. lpp., 19. punkts).

53 No tā izriet, ka tiesu kompetences noteikumi, tostarp *lis pendens* noteikumi, kas noteikti Regulas Nr. 44/2001 71. pantā norādītajās speciālajās konvencijās, var tikt piemēroti Savienībā tikai tad, ja, kā tas ir prasīts minētās regulas preambulas vienpadsmitajā, divpadsmitajā un piecpadsmitajā apsvērumā, tiem ir augsts paredzamības līmenis, tie atvieglo pareizas tiesvedības intereses un ļauj samazināt vienlaicīgu tiesvedību risku.

54 Attiecībā uz nolēmumu atzīšanu un izpildi ir piemērojami nolēmumu brīvas aprites un tiesu savstarpējas uzticēšanās principi (*favor executionis*), kas ir noteikti Regulas Nr. 44/2001 preambulas sestajā, kā arī sešpadsmitajā un septiņpadsmitajā apsvērumā

(skat. it īpaši 2006. gada 14. decembra spriedumu lietā C-283/05 *ASML*, Krājums, I-12041. lpp., 23. punkts, un 2009. gada 10. februāra spriedumu lietā C-185/07 *Allianz* un *Generali Assicurazioni Generali*, Krājums, I-663. lpp., 24. punkts, kā arī 2009. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-420/07 *Apostolides*, Krājums, I-3571. lpp., 73. punkts). Atzīšanas un izpildes normas, kas ir paredzētas speciālās konvencijās, kas ir norādītas Regulas Nr. 44/2001 71. pantā, Savienībā var tikt piemērotas tikai tad, ja šie principi ir ievēroti.

55 Ievērojot iepriekš minēto savstarpējās uzticēšanās principu, Tiesa ir precizējusi, ka valsts, kurā atzīšana ir prasīta, nekādā gadījumā nav labāk piemērota kā izcelsmes valsts, lai lemtu par tās kompetenci. Tādējādi Regula Nr. 44/2001 neatļauj, izņemot dažus ierobežotus izņēmumus, vienas dalībvalsts tiesai pārbaudīt citas dalībvalsts tiesas kompetenci (iepriekš minētais spriedums lietā *Allianz* un *Generali Assicurazioni Generali*, 29. punkts un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to *CMR* 31. panta 3. punkts Savienībā var tikt piemērots tikai tad, ja tas ļauj sasniegt nolēmumu civiltiesību un komerctiesību jomā brīvas aprites, kā arī tiesu savstarpēju uzticēšanos Savienībā mērķi ar nosacījumiem, kas ir vismaz tikpat labvēlīgi kā tie, kas izriet no Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas.

56 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz pirmo un piekto jautājumu ir jāatbild, ka tādā lietā, kāda ir pamata lietā, Regulas Nr. 44/2001 71. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka speciālā konvencijā paredzētie tiesas jurisdikcijas, atzīšanas un izpildes noteikumi, kā, piemēram, *lis pendens* noteikums *CMR* 31. panta 2. punktā un noteikums par izpildāmību, kas ir paredzēts šīs konvencijas 31. panta 3. punktā, ir piemērojami ar nosacījumu, ka tiem ir augsts paredzamības līmenis, tie atvieglo pareizas tiesvedības intereses un ļauj maksimāli samazināt vienlaicīgu tiesvedību risku, un ka tie nodrošina nolēmumu civiltiesību un komerctiesību jomā brīvu apriti un tiesu savstarpēju uzticēšanos Savienībā (*favor executionis*) ar nosacījumiem, kas ir vismaz tikpat labvēlīgi kā tie, kuri paredzēti minētajā regulā.

Par CMR 31. panta interpretāciju

57 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa jautā, vai Tiesa ir kompetenta interpretēt *CMR* 31. pantu. Ja atbilde uz šo jautājumu būtu apstiprinoša, trešajā, ceturtajā un sestajā jautājumā minētā tiesa lūdz konkrēti interpretēt šo pantu.

Par otro jautājumu

58 Ņemot vērā, ka *CMR* nav ietverti noteikumi, kuros Tiesai tiktu piešķirta kompetence, tā var sniegt lūgto *CMR* 31. panta interpretāciju tikai tad, ja šāda tās pienākumu izpilde ir paredzēta LESD 267. pantā.

59 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka pilnvaras sniegt interpretācijas prejudiciālos nolēmumos, kas izriet no šīs tiesību normas, attiecas tikai uz Savienības tiesībās ietilpstošām normām (šajā ziņā skat. it īpaši 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-130/95 *Giloy*, *Recueil*, I-4291. lpp., 21. punkts; 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-222/04 *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c., Krājums, I-289. lpp., 63. punkts, kā arī 2006. gada 1. jūnija spriedumu lietā C-453/04 *innoventif*, Krājums, I-4929. lpp., 29. punkts).

60 Ir skaidrs, ka Savienības noslēgtie starptautiskie nolīgumi ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa un tādējādi tie var būt prejudiciāla nolēmuma priekšmets (šajā ziņā skat. it īpaši 1974. gada 30. aprīļa spriedumu lietā 181/73 *Haegeman*, *Recueil*, 449. lpp., 3.–6. punkts; 1987. gada 30. septembra spriedumu lietā 12/86 *Demirel*, *Recueil*, 3719. lpp., 7. punkts, un 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-431/05 *Merck Genéricos - Produtos Farmacêuticos*, *Recueil*, I-7001. lpp., 31. punkts).

61 Turpretim Tiesai būtībā nav kompetences prejudiciālā nolēmuma procedūras ietvaros interpretēt starptautiskus nolīgumus, ko noslēgušas dalībvalstis un trešās valstis (šajā ziņā skat. 1973. gada 27. novembra spriedumu lietā 130/73 *Vandeweghe* u.c., *Recueil*, 1329. lpp., 2. punkts; 1998. gada 12. novembra spriedumu lietā C-162/98 *Hartmann*, *Recueil*, I-7083. lpp., 9. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Bogiatzi*, 24. punkts).

62 Tikai tad, ja un ciktāl Savienība ir uzņēmusies kompetenci, kuru iepriekš īstenoja dalībvalstis tādas starptautiskas konvencijas piemērošanas jomā, ko nav noslēgusi Savienība, un tādējādi tās normas būtu saistošas Savienībai, Tiesai ir kompetence interpretēt šādu konvenciju (skat. it īpaši 1972. gada 12. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 21/72 līdz 24/72 *International Fruit Company* u.c., *Recueil*, 1219. lpp., 18. punkts; 2008. gada 3. jūnija spriedumu lietā C-308/06 *Intertanko* u.c., Krājums, I-4057. lpp., 48. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Bogiatzi*, 25. punkts). Šajā gadījumā tomēr nevar apgalvot, ka *CMR* paredzētie tiesas jurisdikcijas, [nolēmumu] atzīšanas un izpildes noteikumi ir saistoši Savienībai. No Regulas Nr. 44/2001 71. panta interpretācijas, kas ir sniegta šajā spriedumā, tieši otrādi izriet, ka šie *CMR* paredzētie noteikumi Savienībā var tikt piemēroti tikai ievērojot šīs regulas pamatā esošos principus.

63 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Tiesai nav kompetences interpretēt *CMR* 31. pantu.

Par trešo, ceturto un sesto jautājumu

64 Ņemot vērā atbildi uz otro jautājumu, uz trešo, ceturto un sesto jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

65 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 71. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā lietā, kāda ir pamata lieta, konvencijā īpašās jomās paredzētie tiesas jurisdikcijas, atzīšanas un izpildes noteikumi, kā, piemēram, *lis pendens* noteikums Konvencijas par kravu starptautisko autopārvadājuma līgumu, kas parakstīta 1956. gada 19. maijā Ženēvā un grozīta ar 1978. gada 5. jūlijā Ženēvā parakstīto protokolu, 31. panta 2. punktā un noteikums par izpildāmību, kas paredzēts šīs konvencijas 31. panta 3. punktā, ir piemērojami ar nosacījumu, ka tiem ir augsts paredzamības līmenis, tie atvieglo pareizas tiesvedības intereses un ļauj maksimāli samazināt vienlaicīgu tiesvedību risku un ka tie nodrošina nolēmumu civiltiesību un komerctiesību jomā brīvu apriti un tiesu savstarpēju uzticēšanos Savienībā (*favor executionis*) ar nosacījumiem, kas ir vismaz tikpat labvēlīgi kā tie, kuri paredzēti minētajā regulā;

2) Eiropas Savienības Tiesai nav kompetences interpretēt grozītās Konvencijas par kravu starptautisko autopārvadājuma līgumu31. pantu.

[Paraksti]